

INTRODUCCIO A LES CIENCIES AMBIENTALS.

TEMES D'HISTORIA ECOLOGICA.

TEMA 1. RECURSOS NATURALS I SISTEMES ENERGETICS (I). REVOLUCIO NEOLITICA I ECONOMIES AMB EXCEDENT.

- 1.1 Concepte de Sistema energètic. Fonts, convertidors i relacions socials.
- 1.2 Producció i Productivitat. Rendiments decreixents.
- 1.3 Dels caçadors-recol·lectors a la Revolució neolítica. Agricultura, sedentarització i excedent econòmic.
- 1.4 Creixement demogràfic i canvi agrari. El model d'E.Boserup.

Bibliografia:

- DEBEIR, J.C., DELEAGE, J.P. i HEMERY, D. (1986): Les servitudes de la puissance. Une histoire de l'énergie. París: Flammarion. Pag.9-36.
- SIEFERLE, R.P. (1990): "The energy system. A basic concept of environmental history", a BRIMBLECOMBE, P. i PFISTER, C. (eds.): The silent countdown. Berlin: Springer-Verlag. Pag.9-20.
- BOSERUP, E. (1967): Las condiciones del desarrollo en la agricultura. Madrid: Tecnos. Pag.75-128.
- GRIGG, D. (1982): The dynamics of agricultural change. Londres: Hutchinson. Pag.21-43.
- BARCELO, A. (1981): Reproducción económica y modos de producción. Barcelona: Ed.del Serbal. Pag.34-95 i 119-188.

INTRODUCCIO A LES CIENCIES AMBIENTALS TEMES D'HISTORIA ECOLOGICA.

TEMA 2. RECURSOS NATURALS I SISTEMES ENERGETICS (II): DE LES ENERGIES RENOVABLES PREINDUSTRIALS A LES ENERGIES FOSSILS DE LA REVOLUCIO TERMO-INDUSTRIAL.

- 2.1 Sistema energètic preindustrial. Energies renovables i matèries primeres vegetals i animals.
- 2.2 Crisi del combustible vegetal i substitució pel carbó mineral. Formació del sistema energètic industrial. El petroli.
- 2.3 Electricitat: hidroelèctrica, termoelèctrica i electro-nuclear.
- 2.4 El problema energètic des d'una perspectiva històrica.

Bibliografia:

-DEBEIR, J.C., DELEAGE, J.P. i HEMERY, D. (1986): Les servitutes de la puissance. Une histoire de l'énergie. París: Flammarion. Pag.117-297.

-WRIGLEY, E.A. (1991): Gentes, ciudades y riqueza. La transformación de la sociedad tradicional. Barcelona: Crítica. Pag.95-133.

-DELEAGE, J.P. (1993): Historia de la ecología. Una ciencia del hombre y la naturaleza. Barcelona: Icaria. Pag.275-327.

-GONZALEZ DE MOLINA (1993): Historia y medio ambiente. Madrid: Eudema. Pag.45-62.

TEMA 3. 1492: L'EXPANSIO BIOLOGICA D'EUROPA.

- 3.1 Diferenciació de la fauna i flora domèstiques entre Europa i els Nous Continents. Desglaciació i aïllament de continents.
- 3.2 Factors biogeogràfics en la formació de les Neo-Europees. Assentament a les zones temperades, enclaus a les zones tropicals.
- 3.3 Conquesta i introducció d'espècies europees. Biota mixta i ajuda mútua.
- 3.4 Les epidèmies en terreny verge com a factor de conquesta.

Bibliografia:

CROSBY, A.W. (1988): Imperialismo ecológico. La expansión biológica de Europa. 900-1900. Barcelona: Crítica. Pag.86-121, 164-241, 296-336.

LIVI-BACCI, M. (1990): Historia mínima de la población mundial. Barcelona: Ariel. Pag.55-63.

INTRODUCCIO A LES CIENCIES AMBIENTALS.TEMES D'HISTORIA ECOLOGICA.

TEMA 4. REGIMS DEMOGRAFICS PREINDUSTRIALS I CANVI ECONOMIC (I). MALTHUS: FRENS REPRESSIUS I FRENS PREVENTIUS AL CREIXEMENT DE LA POBLACIO.

- 4.1 Malthus: autorregulació població/recursos.
- 4.2 Règims demogràfics de "baixa pressió". Frens preventius.
Família conjugal.
- 4.3 Règims demogràfics d'"alta pressió". Frens repressius.
Família extensa.
- 4.4 Estructura familiar i canvi tècnic.

Bibliografia:

WRIGLEY, E.A. (1985): Historia y población. Barcelona: Crítica. Pag. 33-62.

SCHOFIELD, R. (1989): "Family structure, demographic behaviour and economic growth", a WALTER, J. & R. SCHOFIELD: Famine, disease and the social order in early modern society. Cambridge: Cambridge University Press. Pag. 279-304.

TEMA 5. REGIMS DEMOGRAFICS PREINDUSTRIALS I CANVI ECONOMIC (II). TRENCAMENT DEL SOSTRE MALTHUSIA I TRANSICIO DEMOGRAFICA.

- 5.1 Creixement demogràfic, Revolució termo-industrial i creixement exponencial dels recursos.
- 5.2 Una ruptura invisible per als economistes clàssics.
- 5.3 Transició demogràfica a Europa. De l'augment a la caiguda de la natalitat.
- 5.4 Una comparació amb els països del Sud.

Bibliografia:

WRIGLEY, E.A. (1991): Gentes, ciudades y riqueza. La transformación de la sociedad tradicional. Barcelona: Crítica. Pag. 11-69.

LIVI-BACCI, M. (1990): Historia mínima de la población mundial. Barcelona: Ariel. Pag. 107-189.

EHRLICH, P.R. & A.H. EHRLICH (1972): Population, resources, environment. Issues in human ecology. San Francisco: W.H.Freeman & Co. Pag. 9-24.

HUTCHINSON, G.E. (1981): Introducción a la ecología de poblaciones. Barcelona: Blume. Pag.31-50.

DELEAGE, J.P. (1991): Historia de la ecología. Una ciencia del hombre y de la naturaleza. Barcelona: Icaria. Pag.165-174.

INTRODUCCIO A LES CIENCIES AMBIENTALS.

TEMES D'HISTORIA ECOLOGICA.

TEMA 6. ECONOMIA DE MERCAT. REVOLUCIO LIBERAL I RECURSOS NATURALS (I). PRIVATITZACIO DE LA TERRA I MARGINACIO DE LA PROPIETAT COMUNAL.

- 6.1 Estructura i característiques de l'explotació comunal a l'Antic Règim: ús integrat agro-silvo-pastoral, normativa comunitària, accés veïnal.
- 6.2 Els inicis de la individualització: els repartiments i consolidacions del reformisme il·lustrat europeu.
- 6.3 La privatització del liberalisme: fi de l'amortització civil i ampliació del mercat de terres.
- 6.4 La "Tragèdia dels comunals": l'error de l'accés obert.
- 6.5 Crisi ecològica i revalorització de la propietat comunal: accés restringit, regulació institucional i cooperació.

Bibliografia:

BLUM, J. (1978): The end of the old order in rural Europe. Princeton: Princeton University Press. Pag.120-125; 263-271.

GARCIA SANZ, A. (1985): "Crisis de la agricultura tradicional y Revolución liberal (1800-1850)", a GARCIA SANZ i R.GARRABOU: Historia agraria de la España contemporánea. Vol.I. Barcelona: Crítica. Pag.7-99.

AGUILERA KLINK, F. (1991): "¿La tragedia de la propiedad común o la tragedia de la malinterpretación en economía?", a Agricultura y Sociedad, No.61. Pag.

AGUILERA KLINK, F. (1987): "Los recursos naturales de propiedad común: una introducción", a Hacienda Pública Española, No.107.

BERKES, F. (ed.) (1989): Common property resources. Ecology and community-based sustainable development. Londres: Belhaven Press. Introducció a càrrec de F.Berkes.

INTRODUCCIO A LES CIENCIES AMBIENTALS.

TEMES D'HISTORIA ECOLOGICA.

TEMA 7. ECONOMIA DE MERCAT, REVOLUCIO LIBERAL I RECURSOS NATURALS (II). LA DESAMORTITZACIO DELS BOSCOS PUBLICS I L'ENGINYERIA FORESTAL.

- 7.1 La desamortització civil de 1855. Venda de "propis" i exceptuació de "comunals". Descomunalització.
- 7.2 Exceptuació de venda per raons forestals. Oposició entre els Ministeris d'Hisenda i de Foment.
- 7.3 La Classificació de Muntanyes Públiques de 1859 i el Catàleg de 1864.
- 7.4 El Catàleg d'Utilitat Pública de 1901 i les funcions de protecció ambiental del bosc.
- 7.5 Enginyers forestals i gestió pública.
- 7.6 La segona descomunalització: intervenció estatal i resistència dels pobles.
- 7.7 L'enginyeria entre la conservació ambiental i l'explotació mercantil.

Bibliografia:

SANZ FERNANDEZ, J. (1985, 1986): "La historia contemporánea de los montes públicos españoles, 1812-1930. Notas y reflexiones", a GARRABOU, R. et alt.(eds.): Historia agraria de la España contemporánea. Vol.II pag.193-229 i Vol.III pag.142-171. Barcelona: Crítica.

JIMENEZ BLANCO, J.I. (1991): "Los montes de propiedad pública, 1833-1936", a COMIN, F. i P.MARTIN ACENA: Historia de la empresa pública en España. Madrid: Espasa-Calpe. Pag.241-281.

CASALS COSTA, V. (1988): "Defensa y ordenación del bosque en España. Ciencia, naturaleza y sociedad en la obra de los ingenieros de montes durante el s.XIX", a Geocritica, No.73. Pag.5-56.

GOMEZ MENDOZA, J. (1992): Ciencia y política de los montes españoles. 1848-1936. Madrid: Icona. Pag.19-38 i 219-248.

INTRODUCCIÓ A LES CIÈNCIES AMBIENTALS.

TEMES D'HISTÒRIA ECOLOGICA.

TEMA 5. DE L'AGRICULTURA D'AUTO-REPOSICIÓ A LA INDUSTRIALITZACIÓ DE L'AGRICULTURA.

- 5.1 Cicle tancat de restitució de nutrients a l'agricultura pre-industrial.
- 5.2 El primer mercat mundial de fertilitzants: el guano i el salnitre andins.
- 5.3 L'apertura industrial: químificació, mecanització, motorització, hibridació.
- 5.4 Coevolució, convergència tecnològica i integració vertical agro-industrial.
- 5.5 Model intensiu europeu d'alt rendiment per Ha.; Model extensiu "neo-europeu" d'alta productivitat per actiu.
- 5.6 Augment de productivitat i pèrdua d'eficiència energètica.

Bibliografia:

- CAMPOS, P. i J.M.NAREDO (1980): "La energía en los sistemas agrarios", a Agricultura y Sociedad, No.16. Pag.17-27; 62-81.
- MARTINEZ-ALIER, J. i K.SCHLUPMANN (1991): La ecología y la economía. México: Fondo de Cultura Económica. Pag.37-64.
- MARTINEZ-ALIER, J. (1988): "L'ecología humana i les ciències socials", a Documents d'anàlisi geogràfica, No.13. Pag.65-73.
- GRIGG, D. (1982): The dynamics of agricultural change. London: Hutchinson. Pag.68-80, 101-134.
(Hi ha versió italiana. La dinamica del mutamento in agricoltura. Il Mulino, 1985, pag.79-94, 128-169).
- PIMENTEL, D. i M.PIMENTEL (1979): Food, energy and society. London: Edward Arnold Publishers. Pag.62-85.

INTRODUCCIÓ A LES CIENCIAS AMBIENTALS. TEMES D'HISTÒRIA ECOLOGICA.

TEMA 9. FORMACIÓ I INTERNACIONALITZACIÓ DEL SISTEMA AGRO-INDUSTRIAL. EL CAS DEL COMPLEX SOJA MUNDIAL.

- 9.1 Formació del complex soja als EUU: proteccionisme i indústria del pinso compost.
- 9.2 El "New Deal" de 1933 i la "Public Law" de 1954: institucionalització de la sobreproducció i exportació subsidiada.
- 9.3 Expansió del model agro-industrial als països del Sud. Canvi en la pauta de consum, crisi de l'agricultura local i dependència alimentària.
- 9.4 Expansió del complex soja a Europa.

Bibliografia:

VILADOMIU, L. (1985): La inserción de España en el Complejo soja mundial. Madrid: Instituto de Estudios Agrarios, Pesqueros i Alimentarios. Pag.57-111.

GOODMAN, D. i M. REDCLIFT (1991): Refashioning nature. Food, ecology and culture. London: Routledge. Pag.97-165.

TEMA 10. ESTUDIS HISTORICS SOBRE POL.LUCIO INDUSTRIAL-URBANA.

- 10.1 El Londres industrial del s.XIX. Contaminació de l'aire: carbó mineral, sutge, boira i mortaldat. Contaminació de l'aigua: còlera, clavegueram, "Water Closed" i cicle de materials.
- 10.2 La protecció de la ràpida industrialització a la conca del Ruhr. Canals de residus industrials i xemeneies: la idea de la dispersió dels contaminants.

BRIMBLECOMBE, P. (1987): The big smoke. A history of air pollution in London since medieval times. London: Routledge. Pag.63-86, 108-131.

BRUGGEMEIER, F.J. (1990): "The Ruhr Basin, 1850-1980". a BRIMBLECOMBE, P. i C.PFISTER (eds.): The silent countdown. Berlin: Springer-Verlag. Pag.210-225.

PONTING, C. (1992): Historia verde del mundo. Barcelona: Paidós. Pag.463-523.